

можна вказати два: а) репродуктивний характер; б) суб'єктивність в оцінюванні навчально-пізнавальної діяльності.

Подолання їх, на наш погляд, у певній мірі, сприятиме впровадження **тестового контролю** знань студентів.

У педагогічній літературі під дидактичним тестом розуміють підготовлений, згідно з певними вимогами, комплекс стандартизованих завдань, що дозволяють виявити в учасників тестування компетенції, піддаються певному оцінюванню за заздалегідь встановленими критеріями». Тест, як правило, складається з двох частин — інформаційної та операційної. Інформаційна частина має включати чітко і просто сформульовану інструкцію (що і як слід виконувати учаснику тестування). Бажано, щоб інструкція супроводжувалася прикладом виконання. Операційна частина тесту складається з певної кількості тестових завдань. Виконані тестові завдання потребують відповідної оцінки і визначення знань тестового

and similar papers at [core.ac.uk](http://core.ac.uk)

provided by Institutional Repository of Vadym Hetman Ky

студентів; за його допомогою стає можливим контроль знань, умінь, навичок на необхідному, заздалегідь запланованому рівні. На підготовчому етапі впровадження тестового контролю реальним є самоконтроль, знання оцінюються більш об'єктивно, варто відзначити, що у процесі тестування увага студентів фіксується не на формулюванні відповіді, а на осмисленні її суті, у зв'язку з чим створюються умови для постійного зворотного зв'язку між студентом і викладачем.

Проте тестовий контроль знань має й істотні недоліки, які можна поділити на три групи: 1) недоліки, які лежать в основі сутності контролю (ймовірність випадкового вибору правильної відповіді або здогадка про неї; можливість при застосуванні тестів закритого типу оцінити тільки кінцевий результат (правильно — неправильно), у той час як сам процес, що привів до цього, не розкривається); 2) недоліки психологічного характеру (стандартизація мислення без урахування рівня розвитку особистості); 3) недоліки, що ґрунтуються на організаційно-методичних показниках (велика затрата часу на складання необхідного «банку» тестів, їх варіантів, трудомісткість процесу; необхідність високої кваліфікації вчителів та експертів, що розробляють тестові завдання).

На наш погляд, існують реальні шляхи усунення цих недоліків. Наприклад, оптимальна кількість варіантів закритого типу (4—5) або ж застосуванням різних за конструкцією тестових завдань. Для того, щоб тестовий контроль знань був результатив-

ним, необхідно дотримуватись таких психолого-педагогічних вимог щодо його застосування:

1. Поступове впровадження тестового контролю, що дасть змогу студентів психологічно підготуватися. Розпочинати слід з простих тестів, через деякий час вводячи більш складні конструкції.

2. Завдання повинні мати комплексний характер.

3. Тестовий контроль мусить гарантувати об'єктивність оцінки знань, умінь і навичок студентів, сприяти усуненню суб'єктивізму, а відтак і формуванню позитивного ставлення до навчального предмета, а також до викладача.

4. Важливим є дотримання організаційної чіткості в проведенні тестового контролю, яка передбачає: наявність оргмоменту, під час якого педагог пояснює тестові завдання, дає відповіді на запитання студентів, обов'язково визначає час, необхідний для виконання роботи; забезпечення кожного студента бланком відповідей стандартного зразка, що великою мірою заощаджує час і студентів, і викладачів.

5. Тестові завдання дають змогу значно скоротити час очікування студентами оцінки після виконання завдання, що є дуже суттєвим фактором — як психологічним, так і виховним.

6. Обов'язково слід робити аналіз результатів тестування.

Отже, тест як система завдань специфічної форми і відповідного змісту є науково обґрунтованим інструментом оцінювання знань, умінь і навичок студентів, допомагає здійснювати індивідуальний контроль результатів навчання кожного з них, мобільно керувати навчально-виховним процесом.

*О. О. Беляєв, д-р. екон. наук, проф.,  
О. М. Комяков, канд. екон. наук, доц.,  
кафедра політекономії факультетів  
управління та маркетингу*

## **СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА: МІЖ МИНУЛИМ І МАЙБУТНІМ**

Викладання дисципліни «Соціальна економіка» в нашому університеті потребує деяких узагальнень.

1. Як і кожна наука, «Соціальна економіка» проходить певні етапи свого розвитку: докласичний, класичний, неокласичний, професійної зрілості, криза, фрагментарності. Зараз вона знахо-

диться тільки на першому етапі, коли відбувається її становлення та формування основних понять і категорій (соціальний людський капітал, соціальна безпека тощо).

2. Існують об'єктивні та суб'єктивні умови, що зумовлюють появу дисципліни «Соціальна економіка».

2.1. Об'єктивними умовами є: трансформація сучасного суспільства, перехід до постіндустріального (постекономічного) суспільства, соціалізація економічних відносин.

2.2. До суб'єктивних умов слід віднести певну кризу основного напрямку економічної теорії (Economics), тобто «мейнстрім» або неокласичного синтезу і поява таких нових дисциплін, як: еволюційна економіка, неоінституціональна економіка і т. д., а також і соціальна економіка.

#### **ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ «ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ» І «СОЦІАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ»**

<b>Критерії</b>	<b>Економічна теорія</b>	<b>Соціальна економіка</b>
Основний фактор	Методологія індивідуалізму	Кожна людина (актор) взаємодіє з іншими
Економічна дія	Раціональна	Багато типів дії
Обмеження	Дефіцит ресурсів	Дефіцит ресурсів + соціальна структура + свідомість
Відношення господарства до суспільства	Ринок і господарства, суспільство як зовнішнє середовище	Економіка як частина суспільства
Методи дослідження	Позитивні, нормативні	Позитивні як домінуючі
Інструменти	Формальні моделі	Історичні, порівняльні, соціологічні
Інтелектуальні традиції	Сміт — Маршалл — Кейнс — Самуельсон	Маркс — Вебер — Шумпетер

3. Порівнюючи основні положення двох предметів — «Соціальної економіки» і «Економічної теорії», можна зробити наступний висновок: з одного боку, соціальна економіка виступає як продовження і розвиток економічної теорії, і, в першу чергу, політичної економії, де економічні відносини є найбільш суб'єктивізовані (наприклад, у К. Маркса відносини буржуа-пролетаріат або теорія «бездіяльного» класу у М. Вебера), а з іншого боку — це є розвиток економічної теорії, тобто, де соціальна економіка прагне ви-